

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21.10.1994, sp. zn. 11 Tz 16/94, ECLI:CZ:VSPH:1994:11.TZ.16.1994.1

Číslo: 25/1995

Právní věta: I. Má-li být podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. zastaveno trestní stíhání obviněného pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. z důvodu použití čl. I odst. 1 Rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1493, musí být ve vztahu k subjektivní stránce trestného činu provedeny důkazy v takovém rozsahu, aby bylo vyloučeno, že jde o úmyslný trestný čin. Amnestie ze dne 3. 2.1993 se totiž vztahuje jen na trestné činy spáchané z nedbalosti.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 21.10.1994

Spisová značka: 11 Tz 16/94

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Amnestie

Předpisy: 140/1961 Sb. § 171 odst. 1 písm. b
56/1993 Sb. čl. I odst. 1 94/1963 Sb. § 96 odst. 1 175/1990 Sb.
§ 172 odst. 1 písm. d
§ 213 odst. 1
§ 223 141/1961 Sb. § 11 odst. 1 písm f

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 25I) 1995 sb. rozh.

I. Má-li být podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. zastaveno trestní stíhání obviněného pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. z důvodu použití čl. I odst. 1 Rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1493, musí být ve vztahu k subjektivní stránce trestného činu provedeny důkazy v takovém rozsahu, aby bylo vyloučeno, že jde o úmyslný trestný čin. Amnestie ze dne 3. 2.1993 se totiž vztahuje jen na trestné činy spáchané z nedbalosti.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21.10. 1994 sp. zn. [11 Tz 16/94](#))

K stížnosti pro porušení zákona Vrchní soud v Praze zrušil usnesení bývalého obvodního prokurátora pro Prahu 8 ze dne 2. 3. 1993 sp. zn. 2 Pv 831/91 a obvodnímu státnímu zástupci pro Prahu 8 přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Usnesením bývalého obvodního prokurátora pro Prahu 8 ze dne 2. 3. 1993 sp. zn. 2 Pv 831/91 bylo podle § 172 odst. 1 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. s odkazem na čl. I odst. 1 Rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1993 zastaveno trestní stíhání obviněného M. N. pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. a pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák.

Toto usnesení bývalého obvodního prokurátora pro Prahu 8 nabylo právní moci 31. 5. 1994. Ministr spravedlnosti podal 14. 9. 1994, tedy v šestiměsíční lhůtě od právní moci (§ 272 tr. ř.), proti usnesení stížnost pro porušení zákona. Tento mimořádný opravný prostředek podal v neprospěch obviněného M. N. Namítl, že bývalý obvodní prokurátor pro Prahu 8 porušil zákon ve prospěch obviněného, pokud rozhodl o zastavení trestního stíhání. Proti výroku, jímž bylo zastaveno trestní stíhání pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák., ministr spravedlnosti namítl, že obviněný spáchal tento trestný čin úmyslně a že amnestie prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1993 se vztahovala pouze na nedbalostní trestné činy. Proti výroku, jímž bylo zastaveno trestní stíhání pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák., ministr spravedlnosti namítl, že tento trestný čin byl spáchán v jednočinném souběhu s trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák., na který se amnestie prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1993 nevztahovala, a že rozhodnutí bývalého obvodního prokurátora pro Prahu 8 mělo účinky zastavení trestního stíhání pro celý skutek, tedy i pro tu jeho část, již byly naplněny znaky trestného činu, jehož se amnestie netýkala. V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Vrchní soud v Praze vyslovil vytykaná porušení zákona, ke kterým došlo ve prospěch obviněného, aby zrušil napadené usnesení a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Ustanovení čl. I odst. 1 Rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1993 (č. 56/1993 Sb.) se vztahovalo pouze na trestné činy spáchané z nedbalosti. Trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. může být spáchán jak úmyslně, tak z nedbalosti. To znamená, že použití amnestie bylo podmíněno objasněním věci alespoň v té míře, která by umožňovala spolehlivě vyloučit, že v daném případě šlo o úmyslné zavinění. V tomto ohledu však věc zůstala neobjasněna a bývalý obvodní prokurátor pro Prahu 8 v napadeném usnesení, resp. v jeho odůvodnění, výslovně ani neuvedl, jakou formu zavinění na straně obviněného shledal.

Trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák., jehož se zastavení trestního stíhání týkalo, se měl obviněný dopustit tím, že od ledna 1991 neplatil výživné 350 Kčs měsíčně na svého syna M. stanovené mu rozsudkem soudu, čímž zůstal matce dítěte dlužen 3608 Kč.

K výroku napadeného usnesení je nutno především uvést, že v něm není správně uveden rozsudek, jímž bylo o výživném rozhodnuto. V usnesení je citován rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 10. 9. 1984 sp. zn. E 190/85. To je v rozporu s obsahem spisu, v němž je založen opis rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 9 ze září 1984 s tím, že přesné datum vydání rozsudku a spisová značka nejsou čitelné. Jde o rozsudek, jímž bylo rozvedeno manželství obviněného a jímž bylo dále rozhodnuto mimo jiné o svěření nezletilého M. do péče matky a o výživném, které je povinen platit obviněný. Opis rozsudku však je nečitelný, i pokud jde o výši částky, která představuje měsíční výživné. Pod spisovou značkou E 190/85 je ve spise založen opis usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 5. 6. 1990, jímž byla konstatována výše dlužného výživného ke dni 31. 5. 1990 a jímž byly uloženy povinnosti plátcí mzdy obviněného.

Důkazy, které byly v dosavadním průběhu přípravného řízení opatřeny, se vztahovaly v podstatě jen

k té objektivní skutečnosti, že matce dítěte nebylo placeno výživné ve stanovené výši. To však nestačí pro posouzení otázky, zda ze strany obviněného šlo o úmyslné či nedbalostní neplnění vyživovací povinnosti.

V první řadě bylo nutné provést důkaz celým spisem ve věci, v níž soud v občanskoprávním řízení rozhodl o výši výživného. Tento důkaz byl významný z toho důvodu, že ze samotného opisu rozhodnutí, a to ani z jeho odůvodnění, není zřejmé, z jakých poměrů na straně obviněného jako osoby povinné a z jakých poměrů na straně dítěte jako osoby oprávněné soud vycházel. Dále nebyly provedeny žádné důkazy k objasnění otázky, jaké byly tyto poměry v době, kdy obviněný měl páchat trestný čin. Chybí tudíž jakýkoli podklad pro posouzení, zda, v čem a případně v jakém rozsahu se tyto poměry změnily. Přitom bylo nutno vycházet ze zákonných hledisek stanovených v § 96 odst. 1 zák. o rod. (zákon č. 94/1963 Sb., ve znění pozdějších zákonů). Podle tohoto ustanovení se při určení výživného přihlédne k odůvodněným potřebám oprávněného, jakož i ke schopnostem a možnostem povinného. Ke schopnostem a možnostem povinného se přihlédne také, jestliže povinný se vzdá bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání nebo nějakého majetkového prospěchu. Bylo proto významné provést také důkazy k objasnění okolností a důvodů ukončení pracovního poměru obviněného u státního podniku Stavby silnic a železnic Praha. Zpráva tohoto podniku poukazuje na nevalnou pracovní morálku obviněného, který byl celkově hodnocen jako podprůměrný pracovník. Pokud by se ukázalo, že jediným důvodem ukončení pracovního poměru byla např. nízká pracovní morálka obviněného, nechť obviněného pracovat apod., byl by tu ve smyslu § 96 odst. 1 zákona o rodině důvod přihlížet k jeho schopnostem a možnostem tak, jako by se bez důležitého důvodu vzdal výhodnějšího zaměstnání.

Ve spojitosti s tím, že nebyly provedeny důkazy potřebné k objasnění poměrů obviněného, je třeba zvláště vytknout, že žádnými důkazy nebylo ověřeno tvrzení obviněného, že je v částečném invalidním důchodu, od které doby, jaká je výše důchodu apod. Zároveň nebyly provedeny žádné důkazy ke zjištění, zda a jakou práci mohl obviněný vykonávat vzhledem k svému zdravotnímu stavu i za situace, kdy je v částečném invalidním důchodu, a zda případně mohl odpovídající práci v kritickou dobu mít zajištěnou prostřednictvím úřadu práce. Nekonkrétní tvrzení obviněného, že po ukončení pracovního poměru u státního podniku Stavby silnic a železnic Praha nemohl sehnat zaměstnání, pak mělo být ověřeno ještě podrobným výsledkem obviněného k otázce, u kterých zaměstnavatelů se o práci ucházel, zda se o zaměstnání ucházel prostřednictvím úřadu práce apod., a pokud by v těchto směrech uvedl konkrétní údaje, měly být prověřeny dostupnými důkazy, např. zprávami příslušných podniků, vyjádřením úřadu práce apod.

V napadeném usnesení bývalého obvodního prokurátora pro Prahu 8 nebyla přesně zjištěna ani doba, po kterou obviněný neplnil vyživovací povinnost. Ve výroku usnesení je uvedeno, že výživné neplatil od ledna 1991, avšak z výpovědi svědkyně L. M., matky dítěte, k jejímž rukám měl obviněný výživné platit, vyplývá, že obviněný neplatil již od prosince 1990.

Pro posouzení subjektivní stránky jednání obviněného může mít význam také zjištění, které vyplývá z přehledu, jímž svědkyně L. M. v rámci své výpovědi doložila stav plnění vyživovací povinnosti obviněným. Z tohoto důkazu je patrné, že obviněný od prosince 1990 do června 1991 neplatil výživné vůbec a že od července 1991 do května 1992 (a vzhledem k další výpovědi svědkyně až do září 1992) platil výživné v částce 278 Kč měsíčně, ačkoli měl platit 350 Kč měsíčně. Přitom z výpovědi svědkyně je zřejmé, že měsíční částky 278 Kč jí zasílal Úřad důchodového zabezpečení v Praze. Ve vztahu k této okolnosti mělo být ověřeno, z jakého důvodu Úřad důchodového zabezpečení v Praze zasílal svědkyni L. M. pouze tuto částku.

Z uvedeného je zřejmé, že bývalý obvodní prokurátor pro Prahu 8 rozhodl o zastavení trestního stíhání obviněného pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. na podkladě amnestie prezidenta republiky za situace, kdy neměl úplné a spolehlivé důkazy ohledně subjektivní

stránky posuzovaného činu, ačkoli to pro použití amnestie bylo rozhodné. Ohledně subjektivní stránky činu bývalý obvodní prokurátor pro Prahu 8 pak v napadeném usnesení neučinil žádné zjištění. Proto Vrchní soud v Praze vyslovil, že napadeným usnesením a v předcházejícím řízení byl porušen ve prospěch obviněného zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř., která upravují postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutkového stavu věci a při hodnocení důkazů.

Trestného činu ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák., jehož se zastavení trestního stíhání rovněž týkalo, se měl obviněný dopustit tím, že dne 27. 7. 1991 kolem 18.50 hod. při řízení osobního automobilu zn. Škoda Favorit 136 L, SPZ ADR 77-20, v obci Dlouhá Ves, okr. Klatovy, způsobil dopravní nehodu s vozidlem zn. Škoda 1203, SPZ KTC 19-20, přičemž došlo k lehkému zranění spolujezdkyně řidiče tohoto vozidla E. F., které si vyžádalo její pracovní neschopnost od 29. 7.1991 do 17. 8.1991.

Z obsahu spisu je zřejmé, že obviněnému M. N. bylo sděleno obvinění také pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák., ve znění zákona č. 175/1990 Sb. Tohoto trestného činu se měl obviněný dopustit tím, že dne 27. 7.1991 kolem 18.00 hod. řídil osobní automobil zn. Škoda Favorit 136 L, SPZ ADR 77-20, bez řidičského průkazu v obci Dlouhá Ves, okr. Klatovy, kde způsobil dopravní nehodu a z místa ujel, ačkoli rozhodnutím bývalé Obvodní správy SNB - dopravního inspektorátu Praha 8 ze dne 25. 3. 1991 sp. zn. SO-A-2/VB-DS-90 mu byl uložen zákaz řízení všech motorových vozidel na dobu šesti měsíců.

Z uvedených souvislostí je zjevné, že při těžé jízdě motorovým vozidlem se měl obviněný dopustit jak trestného činu ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák., tak trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák., ve znění zákona č. 175/1990 Sb. V poměru mezi oběma trestnými činy tudíž je vztah jednočinného souběhu. To mimo jiné znamená, že pokud bývalý obvodní prokurátor pro Prahu 8 zastavil trestní stíhání pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák., mělo toto jeho rozhodnutí účinky ve vztahu k celému skutku včetně té jeho části, která jinak vykazuje znaky trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí. Z toho pak vyplývá, že uvedené rozhodnutí bývalého obvodního prokurátora pro Prahu 8 založilo tzv. překážku věci rozhodnuté (*rei iudicatae*) ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř., pokud jde o možnost trestního stíhání obviněného pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí. Bývalý obvodní prokurátor pro Prahu 8 měl správně postupovat tak, že při splnění dalších zákonných podmínek měl podat obžalobu jen pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák., ve znění zákona č. 175/1990 Sb., přičemž v odůvodnění obžaloby měl vysvětlit, že vzhledem k amnestii prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1993 nekvalifikuje skutek též jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák.

Tím, že bývalý obvodní prokurátor pro Prahu 8 zastavil trestní stíhání obviněného M. N. pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák., porušil v jeho prospěch zákon v ustanoveních § 11 odst. 1 písm. a) a § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. Vrchní soud v Praze proto vyslovil i tato porušení zákona.